

BALKAN

16. juni 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

HAŠKIM SVEDOCIMA POTREBNE POMOĆ I PODRŠKA

Tokom proteklih šest meseci Međunarodni sud je ugostio niz konferencija od prelomnog značaja koje su za cilj imale pružanje podrške svedocima koji su svedočili na Međunarodnom sudu i to kada se oni vrate svojim kućama. Sud je nastojao da uspostavi komunikaciju sa stručnjacima iz oblasti zdravstva i socijalne pomoći u bivšoj Jugoslaviji, kako bi saznao više o sredstvima kojima raspolažu i pomogao u izgradnji mreže stručnjaka koji će moći da nastave s pružanjem podrške svedocima odbrane i tužilaštva nakon njihovog povratka kućama.

U jednoj od prethodnih kolumni *Outreach*-a (od 18. februara 2004) naglašen je ogroman značaj koji svedočenja žrtava i svedoka imaju u suđenjima za ratne zločine. Uviđajući da svedoci ratnih zločina mogu doživeti traumu tokom svedočenja, Međunarodni sud je podstakao razvoj trajnog odgovora na dugoročne potrebe žrtava i svedoka koji će morati da funkcioniše još dugo nakon zatvaranja MKSJ-a.

U prošlosti je postojala zabrinutost u vezi sa nivoom podrške koju je MKSJ pružao svedocima kao deo kasnijih usluga. Čini se da ta zabrinutost potiče od nerazumevanja uloge Službe za žrtve i svedoke Međunarodnog suda. Neki ljudi pogrešno veruju da žrtve i svedoci trebaju da imaju pravo na znatnu naknadu ili kompenzaciju od strane MKSJ-a ili da svaki svedok ima pravo na preseljenje u neku drugu zemlju kao vid zaštitne mere. Iako Služba pruža značajnu pomoć svedovima, ona nema sredstva ni ovlašćenja da pruža takva prava. Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ-a tačno se precizira mandat Službe-a koji ima odgovornost da radi sa svedocima tokom njihovog svedočenja u Hagu, a ne da pruža usluge nakon svedočenja.

Od svog osnivanja, SŽS je upućivala svedoke na organizacije iz područja zdravstva i socijalne pomoći u zemljama u kojima svedoci borave. Kako je broj onih koji svedoče na MKSJ-u rastao, domaće organizacije u regiji su dobijale sve više zahteva da odgovore na potrebe tih svedoka. Ovaj niz konferencija imao je za cilj da osigura adekvatan odgovor na potrebe onih koji svedoče pred MKSJ-om nakon njihovog povratka u države bivše Jugoslavije.

Stručnjaci iz Srbije i Crne Gore okupili su se u Hagu 24. maja 2004. na trodnevni razgovorima sa zvaničnicima SŽS-a. Među učesnicima konferencije nalazili su se psihijatri, lekari, psiholozi i socijalni radnici iz vladinog i nevladinog sektora.

Slična konferencija je održana u decembru 2003. sa stručnjacima iz Bosne i Hercegovine, a nakon toga je 7. juna 2004. održana još jedna konferencija sa stručnjacima iz Hrvatske.

Tokom ovih konferencija, stručnjaci su se upoznali sa radom Međunarodnog suda kroz sastanke sa predstavnicima različitih organa MKSJ-a i kroz jednodnevnu radionicu. Takođe su bili pozvani da prate jedno od suđenja koje je bilo u toku. Time je

zdravstvenim stručnjacima iz Srbije i Crne Gore pružena jedinstvena prilika da se detaljno upoznaju sa strukturom MKSJ-a kako bi razvili bolje razumevanje sudske procedure kroz koju svedoci prolaze. Takođe im je omogućeno da saznaju više o merama podrške i zaštite koje SŽS pruža svedocima. Namera je bila da se time do kraja ove konferencije omogući domaćim zdravstvenim stručnjacima da budu od veće pomoći svedocima pri razumevanju njihove uloge pred sudskim većem MKSJ-a.

Tokom konferencije razgovaralo se o još jednom ključnom pitanju, a to je vođenje suđenja za ratne zločine u Srbiji i Crnoj Gori. Od učesnika je traženo da procene sredstva koja su im potrebna kako bi mogli da odgovore na potrebe žrtava i svedoka koji žive na njihovom području.

Konferencija je pokazala da u Srbiji i Crnoj Gori postoji veliki broj uspešnih zdravstvenih stručnjaka koji mogu da pomognu svedocima da se nose sa simptomima traume. Takođe se pokazalo da postoji nekoliko kritičnih oblasti na kojima se mora više raditi, kao što su zaštita svedoka, nedostatak poverenja kod svedoka i strah koji postoji kod onih svedoka koji traže da se njihova imena ne obelodanjuju u javnosti da će njihov identitet bit objavljen u medijima.

Sve konferencije su rezultirale veoma produktivnom razmenom stručnog znanja i iskustava. Konferencije su takođe pružile čvrste osnove zdravstvenim stručnjacima iz bivše Jugoslavije da saznaju više o radu MKSJ-a i time postanu bolje opremljeni u pružanju lokalne podrške potrebama žrtava i svedoka.

Outreach Programme

outreach@icty.org